

ДИПЛОМАТИЈАТА И МАКЕДОНСКОТО

Д-Р ДЕНКО МАЛЕСКИ
(20.3.1991- 9.2.1993)

СТЕВО ЦРВЕНКОВСКИ (9.2.1993-6.7.1993)
(ПОТПРЕТСЕДАТЕЛ НА ВЛАДА И
ВРШИТЕЛ НА РАБОТИТЕ МИНИСТЕР ЗА
НАДВОРЕШНИ РАБОТИ)
(6.7.1993-23.2.1996)

Д-Р ЛЉБОМИР ФРЧКОСКИ
(23.2.1996-29.5.1997)

Д-Р БЛАГОЈА ХАНЦИСКИ
(29.5.1997-30.11.1998)

АЛЕКСАНДАР ДИМИТРОВ
(30.11.1998-30.11.2000)

Д-Р СРЃАН КЕРИМ
(30.11.2000-13.5. 2001)

СЛОБОДАН ЧАШУЛЕ (30.11.2001-
1.11.2002)

Д-Р ИЛИНКА МИТРЕВА (13.5.2001-
30.11.2001 и 1.11.2002- 26.8.2006)

АНТОНИО МИЛОШОСКИ
(АКТУЕЛЕН МИНИСТЕР ЗА
НАДВОРЕШНИ РАБОТИ НА РМ)

Дипломатијата на Република Македонија има остварено исклучително голем број значајни активности во меѓународната заедница. Сите тие се резултат на новата глобална концепција на самостојната надворешна политика на македонската држава. Нејзината

стратегија е дефинирана и се остварува од денот на самостојноста и сувереноста - 8 септември 1991 година, кога повеќе од 96 проценти од вкупното население на референдум се изјасни за суверена, самостојна и демократска држава Република Македонија.

Од книгата на Пандил
КОСТУРСКИ

ВО ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ СЕ УСВОЕНИ ДВА ПАКТА ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

Покрај оние вредности, кон кои се стреми секоја држава, постојат вредности чие постигнување не може да се ограничи само на една потесна заедница, туку се врзува за човештвото во целост.

а) Мирот е вредност и искрена желба на сите демократски влади и општо на целото човештво; неговото име е напишано на многу знамиња.

И Македонија го избра патот на мирољубивоста. Овој принципиелен однос се проби и ја зацврсти претставата за неа како мирољубива и конструктивна земја.

б) Рамноправната соработка му служи на мирот, бидејќи го овозможува и го исполнува со содржина. Всушност, преку неа се изразуваат и се опфаќаат сите позитивни достигнувања од досегашниот развој на меѓународните односи. Овие вредности ја изразуваат саканата состојба и создаваат услови за слободниот развој на секоја земја, а тоа значи исклучување од меѓународните односи на оние средства и постапки за кои, врз основа на непристрасност, може да се заклучи дека не можат да служат за остварување на никакви суштински вредности, кои би можеле да се претстават како универзални.

Војната, нерамноправноста и поли-

тиката на сила можат да изгледаат добри за некоја нација, која сака да загосподари со светот или на населението за некоја земја која сака да живее на сметка на други. Но, ова е невозможно да се означи како состојба која ќе донесе добро за сите припадници на човечкиот род. Само мирот и рамноправната соработка се поволни услови за секој човек, кој искрено ги познава вредностите и кои би требало да бидат општ стремеж на сите.

в) Опстанокот на човештвото. Барањето човечкиот род да преживее, сè понагласено станува вистинска вредност, предуслов за постигнување на сите други вредности. Современиот чо-

ЗА РАЗЛИКА ОД АВСТРАЛИЈА, ВО САД И ВО КАНАДА ЕГЗИСТИРААТ ОБЕДИНУВАЧКИ ОРГАНИЗАЦИИ

век не ја гледа судбината на човечкиот род, како претходните генерации - како работа на некои повисоки сили на природата, над кои тој нема контрола, туку смета дека таа судбина се наоѓа во човечките раце.

Тоа стана особено актуелно по пронаоѓањето на оружјето за масовно уништување, кое може да го избрише човечкиот род од планетава.

г) Положбата на човекот (човековите права). Денес е јасно дека ни една универзална вредност не може да се опише

или објасни независно, сама за себе. Мирот мора да подразбира и задоволителна состојба, можност таквата состојба да се постигне; опстанокот на човештвото не значи само натамошна егзистенција на човечкиот вид, туку под широкиот поим човечка околина се подразбира и неговата општествена околина т.е. не се работи само за екологија, за односот меѓу човекот и природата, туку и за односот меѓу луѓето. Од друга страна, пак, односите меѓу луѓето се појавуваат и како претпоставка за постоење на други вредности.

Така, општо е прифатено гледиштето дека тешката општествена нееднаквост и неправда претставуваат поволни предуслови за нарушување на меѓународниот мир. Од овие причини, државите и другите субјекти на меѓународните односи не можат да бидат рамнодушни кон состојбите во кои се наоѓаат луѓето. Меѓутоа, настојувањето на едно меѓународно ниво да се постигне напредок во подобрувањето на општата човечка судбина е соочено со големи тешкотии. Пред сè, претставите за саканата положба на човекот и односите меѓу луѓето се основен предмет на идеологиите, кои во тој поглед често не можат да се помират. Освен тоа, овие односи се главни приоритети кои ги регулира државата и спаѓаат во нејзина исклучителна надлежност, поради што таа секоја грижа од странство ја толкува како незаконито мешање и ја отфрла.

Поради тоа, овие вредности, пред сè, се истакнуваат како национални и борбата за нив се води во рамките на државата. За нив се зборува како за човечки права, бидејќи во нивна основа лежи идејата дека со самото раѓање се-

МИРОТ И РАМНОПРАВНАТА СОРАБОТКА ОПШТ СТРЕМЕЖ НА СИТЕ

кое човечко суштество се здобива со извесни неотуѓиви права, кои не можат да зависат од ничија волја, а особено не од одлуките на носителите на власта. Оваа идеја, присутна во делата на многу мислители и уметници, со свој политички израз се здобива во периодот на буржоаските револуции. Од тоа време потекнуваат првите значајни документи за човековите права, како што се, англиската Повелба за правата од 1689 г. и Уставот на Вирџинија од 1776 г., како и Декларацијата за независност на САД од 1776 г. и Декларацијата за правата на човекот и граѓанинот на Француското национално собрание од 1789 г.

Како што се гледа, ова се национални документи кои се однесуваат на состојбите во една држава, но во духот на денешниот начин на мислење можат да бидат инспирација за сопствените втемелувања, особено за еден сличен ваков документ во вид на Декларација за иселеништвото.

Покрај вредностите кои се заеднички за сите држави, секоја држава може да се стреми кон некои специфични вредности, да има некои посебни интереси, кои ги немаат другите држави. Во теоријата за меѓународните односи овие вредности се означуваат како вредности од национален интерес.

Во анализата на глобалната концепција на надворешната политика на Република Македонија, грижата за иселеништвото може да се идентификува како таква специфична вредност.

Иако грижата за луѓето надвор од државната заедница се изразуваа и порано, почнувајќи од Француската револуција, може да се рече дека решавачка измена во тој поглед е направена по Втората светска војна, која покажа до какви меѓународни последици може да доведе рамнодушност кон кршењето на елементарните човекови права во една земја или во група земји. Од тие причини, во Обединетите нации е усвоена Општата декларација за правата на човекот (10. 12. 1948), која содржи список на минималните општи права и слободи на сите луѓе, за чие остварување треба да се борат Организацијата на Обединетите

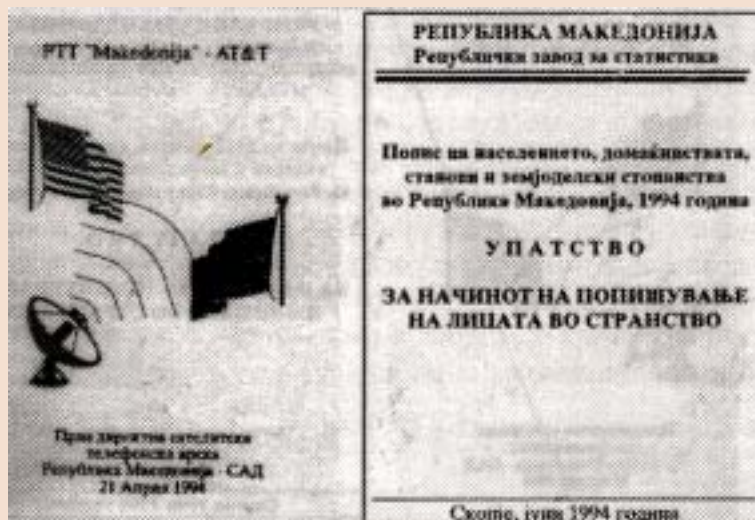
нации и нејзините членки. Бидејќи овој документ не претставува меѓународен договор, туку само Декларација на Генералното собрание на Обединетите нации, со неговото усвојување не настана обврска за државите да го гарантираат остварувањето на сите наброени човекови права, туку само дојде до согласност на државите дека ќе се залагаат за нивно остварување. Поради тоа, Декларацијата делумно е свртена, зашто иднината сама за себе претставува

Ваквиот успех на Декларацијата го поттикна настојувањето да се дојде до средства со кои би се почитувале човековите права, наметнати како правни обврски во рамките на поцелосните меѓународни мерки. По долги подготовки, талкања, тешкотии и сомневања, кон крајот на 1966 година, во Обединетите нации се усвоени два пакта за човекови права: Меѓународниот пакт за граѓански и политички права и Меѓународниот пакт за економски, социјални и културни права.

Овие пактови за правата на човекот влегоа во сила на почетокот на 1976 година. Создавани за тоа навистина да бидат применувани како правни прописи, пактовите во извесна смисла се потесни и помалку смели од Декларацијата. Но, сепак свеста дека постојат вакви документи доведува до сознанија и јасни претстави за одделни права и за положбата на нивните носители. Со ова не се исцрпува списокот на вредностите кон кои треба да се стреми цел свет, односно сите луѓе. Можни се различни гледања кон најважните такви вредности и тие можат да се изразуваат на најразлични начини. Активниот однос кон вредностите подразбира нивно избирање, дефинирање и борба за нивно остварување. Ризиците не се мали и можноста за нивен пораст постои, особено при отсуство на активност. Во Република Македонија овој простор го пополнуваат разни здруженија, граѓански иницијативи, партии, комитети и поединци, кои реализираат свои политики кон иселеништвото. Овие појави можат да се манифестираат и како противставување кон оние кои не ги воведуваат општочовечките вредности, или се против нив, или тие се претставуваат како тесни цели, или значат несогласување и неразбирање меѓу субјектите кои треба да ги дефинираат стратегиските

вредности. Затоа укажуваме на опасностите и стапиците за сите оние кои немаат спознание за иселеништвото, како значајна вредност на младата македонска држава и дипломатија.

Активните невладини субјекти во Република Македонија во своите програми и статути имаат определби за активна соработка со иселениците, а истовремено наведените субјекти, како и

ДОКУМЕНТ ОД 1994 ГОДИНА: НАЧИН НА ПОПИШУВАЊЕ НА ЛИЦАТА ВО СТРАНСТВО

Денес, кога постоењето на самостојна македонска држава е реалност, потребно е соодветно однесување на сите субјекти на кои им е битен нејзиниот опстанок и просперитет. Прво, државните институции задолжени за иселеништво, преку своите дипломатско-конзуларни претставништва, треба да ја реализираат државната надворешно-политичка стратегија кон нив. Второ, иселениците да се отргнат од туѓите влијанија и да почнат да ги почитуваат македонските дипломатско-конзуларни претставништва и македонските претставници во нив. Трето, сите организации на иселениците, особено обединувачките, треба да ја прифатат реалноста дека Република Македонија е самостојна држава и дека народот во Македонија е свесен и способен да ја зачува самостојноста на македонската држава. Поаѓајќи од овие историски задачи, Македонија ги вгради иселениците во својот Устав и својата грижа за нив ја истакна како специфична државна вредност. Резултатите од реализацијата на уставната обврска веќе се очигледни.

"заеднички стандард" кој треба да го постигнат сите народи и нации. Всушност, ова им овозможи на голем број држави да ја усвојат Декларацијата и да се повикуваат на неа. Таа е преземена во многу уставни, па и во македонскиот. На неа се повикуваат многу меѓународни договори, а во различни области таа служи како мерило за утврдување на минимумите за постапување со луѓето.

други, тесно соработуваат со исти такви или слични субјекти во меѓународната заедница. Македонските здруженија, партии, комитети и други невладини субјекти реализираат разни меѓусебни интеракциски врски со македонските организации во светот.

Најчесто, меѓусебните комуникациски процеси се остваруваат во тесни, семејни кругови и се регистрирани врз деловна основа. Поради тоа, македонските здруженија се само рефлекс на големиот број такви македонски организации во светот, расцепкани и поделени.

На пример, само во градот Мелбурн, во Австралија, постојат повеќе од 300 такви здруженија. Само во текот на една година (1991/1992), таму се регистрирани повеќе од 45 организации. Големiot број македонски организации не е карактеристика само на градот Мелбурн. Иста е состојбата во сите градови на САД, на Австралија и на Канада, во кои постои поголема концентрација на Македонци иселеници. За разлика од Австралија, во САД и во Канада егзистираат обединувачки организации, кои имаат значајно влијание врз дејствувањето на помалите организации. Истражувањето на причините за ваквите поделености на Македонците не е предмет на овој труд, но едно е сигурно - непостоењето на самостојна и суверена Македонија било една од главните причини за тоа. Во такви услови, тие беа принудени и препуштени на влијанијата на српската, на грчката и на бугарската државна пропаганда за нивно присвојување и асимилирање. Денес, кога постоењето на самостојна македонска држава е реалност, потребно е соодветно однесување на сите субјекти на кои им е битен нејзиниот опстанок и просперитет. Прво, државните институции задолжени за иселеништво, преку своите дипломатско-конзуларни претставништва, треба да ја реализираат државната надворешно-политичка стратегија кон нив. Второ, иселениците да се отргнат од туѓите влијанија и да почнат да ги почитуваат македонските дипломатско-конзуларни претставништва и македонските претставници во нив. Трето, сите организации на иселениците, особено обединувачките, треба да ја прифатат реалноста дека Република Македонија е самостојна држава и дека народот во Македонија е свесен и способен да ја зачува самостојноста на македонската држава. Поаѓајќи од овие историски задачи, Р Македонија ги вгради иселениците во својот Устав и својата грижа за нив ја истакна како специфична државна вредност. Резултатите од реализацијата на уставната обврска веќе се очигледни.

Република Македонија направи прв обид за државен попис на лицата во странство. Македонска пошта на Маке-

МАКЕДОНСКОТО МНР КАДРОВСКИ ПОДГОТВЕНО ДА ОДГОВОРИ НА ГРИЖАТА ЗА ИСЕЛЕНИШТВОТО

донија ѝ воспостави директни телефонски врски со Европа, со САД и со други континенти, кои овозможуваат комуникационо поврзување. Иако дипломатијата како инструмент на македонската надворешна политика има постигнато евидентни резултати, од кои

Вредностите, пред сè, се истакнуваат како национални и борбата за нив се води во рамките на државата. За нив се зборува како за човечки права, бидејќи во нивната основа лежи идејата дека со самото раѓање секое човечко суштество се здобива со извесни неотуѓиви права, кои не можат да зависат од ничија волја, а особено не од одлуките на носителите на власта. Оваа идеја, присутна во делата на многу мислители и уметници, со свој политички израз се здобива во периодот на буржоаските револуции. Од тоа време потекнуваат првите значајни документи за човековите права, како што се, англиската Повелба за правата од 1689 г. и Уставот на Вирџинија од 1776 г., како и Декларацијата за независност на САД од 1776 г. и Декларацијата за правата на човекот и граѓанинот на Француското национално собрание од 1789 година.

најзначајни се приемот на Република Македонија во ООН, признавањето од голем број земји и меѓународната афирмација на нашата земја, кај дел од иселеништвото има појави на паралелно дејствување на разни организации, здруженија итн. за кои се покажа дека се резултат на неснаоѓање во новонастанатата ситуација, на нетрпеливоста на иселеништвото, како и на разни туѓи влијанија, кои доведоа до негова расцепканост и несинхронизираност во дејствувањето. Македонското Министерство за надворешни работи кадровски е оспособено и организирано поставено да одговори на сите барања кои се поставуваат пред него за реализирањето на грижата за иселеништво како уставна обврска. Но, натамошното зголемено и посеопфатно ангажирање на тоа поле и анимирањето на потребите и барањата на иселеништвото во функција на македонската државност ја наметнуваат потребата од постудиозен, интердисциплинарен пристап во нивното истражување и согласување.

Затоа во наредниот текст се прави обид за поцелосно истражување на причините за појавата на иселеништвото, на неговите карактеристики, специфичности и барања, со цел тие да послужат како дополнителни сознанија при креирањето на државната стратегија кон иселеништвото.

(продолжува)